

Enonkosken kunnan lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

KH 07.06.2022 § 133
144/14.07.00/2022

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää kunnilta lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työvoimapalveluiden järjestämisestä, jossa säädettäisiin kunnan järjestämistä työvoimapalveluista ja niihin liittyvistä tehtävistä. Nykyinen laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta kumottaisiin.

Vastuu työnhakijoille sekä yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirrettäisiin pääosin kunnille. Työvoimapalveluiden järjestäminen ja muut työvoimapalveluihin liittyvät lakisääteiset tehtävät muodostaisivat kunnille uuden valtionosuustehtävän. Työttömyysetuuksien rahoitusvastuita uudistettaisiin siten, että kunnan rahoitusvastuu laajenisi työmarkkinatuen lisäksi koskemaan peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa. Lisäksi rahoitusvastuu alkaisi nykyistä työmarkkinatuen rahoitusvastuuta aikaisemmin ja kasvaisi portaittain työttömyyden pitkittyessä. Kunnan rahoitusvastuu ei myöskään katkeaisi työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työllistymistä edistävään palveluun osallistumisen ajalta kuten nykyisin. Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtyessä kunnille, kunnilla olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa työttömyysetuuksista syntyvään rahoitusvastuuseen järjestämällä työttömille palveluja, jotka johtavat tehokkaasti työllistymiseen avoimille työmarkkinoille.

Valtiolla olisi jatkossakin kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän valtakunnallisesta toimivuudesta. Valtio vastaisi kuntien työllisyydenhoidon tehokkuuden seurannasta ja arvioinnista sekä laillisuusvalvonnasta. Valtio tarjoaisi työvoimapalveluihin liittyvät valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä ylläpitäisi valtakunnallisia tietovarantoja.

Valtion paikallisviranomaisina toimivat työ- ja elinkeinotoimistot lakkautettaisiin ja niiden nykyisin hoitamat tehtävät, joita ei ehdoteta siirrettäväksi kunnille, sijoitettaisiin valtionhallinnon sisällä uudelleen pääosin KEHA-keskuksen tehtäviksi. Poikkeuksena olisivat työ- ja elinkeinotoimiston nykyisin hoitamat työntekijän oleskeluluvan osalupaan liittyvät tehtävät, jotka siirrettäisiin Maahanmuuttovirastolle.

Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta kumottaisiin ja korvattaisiin uudella lailla työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta.

Esitys liittyy pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman toteuttamiseen. Hallitusohjelman keskeisenä tavoitteena on työllisyyden vahvistaminen ja työllisyysasteen nostaminen 75 prosenttiin. Syyskuussa 2020 pidetyn hallituksen budjettiriihen päätösten mukaan hallitus tekee hallituskauden aikana taloutta vahvistavia työllisyystoimia, joiden tavoitteena on saavuttaa 80 000 lisätyöllisen työllisyysvaikutukset.

Hallitusohjelman mukaan kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä vahvistetaan. Ensimmäisenä toimenpiteenä käynnistettiin 1.3.2021

työllisyyden edistämisen kuntakokeilut, joissa kokeilukunnat vastaavat osin alueensa työ- ja elinkeinopalveluiden tarjoamisesta. Kevään 2021 puoliväliriihessä hallitus päätti julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2022–2024. Samalla hallitus päätti jatkaa valmistelua TE-palvelujen siirtämiseksi kunnille. Hallitus linjasi, että siirron yhteydessä luodaan rahoitusmalli, joka kannustaa kuntia kehittämään toimintaansa työllisyyttä edistäväksi siten, että uudistuksella saavutetaan 7 000–10 000 lisätyöllistä. Linjauksen mukaan valmistelussa tähdätään siihen, että kunnan vastuuta työttömyysturvan perusosan kustannuksista laajennettaisiin sekä työttömyysturvan ja työttömän palveluun aktivoinnin välinen kytkös poistettaisiin. Valtio ja kunnat jakaisivat työvoimapolitiikan rahoitukseen liittyvää kustannusvastuuta, jolloin turvattaisiin kuntien kannusteet järjestää palveluja myös heikommassa työmarkkina-asemassa oleville.

Uudistusta on valmisteltu yhdessä sidosryhmien kanssa työllisyyden edistämisen ministerityöryhmän alaisuudessa toimivassa Työvoimapolitiikan palvelurakenne -alatyöryhmässä.

Työvoimapolitiikan järjestämistä koskevan uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia. Yksi uudistuksen keskeisistä elementeistä on kannustava rahoitusmalli. Tavoitteena on laajentaa kuntien vastuuta työttömyysetuuksien rahoituksesta siten, että rahoitusvastuu kannustaa kuntaa huolehtimaan alueen työllisyydestä sekä järjestämään työttömille työnhakijoille mahdollisimman tehokkaasti palveluja, jotka johtavat työllistymiseen. Uudistuksella tavoitellaan 7 000–10 000 henkilön työllisyysvaikutusta.

Esitysluonnos julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskeva lainsäädännöksi on kokonaisuudessaan 635-sivuinen ja se löytyy lausuntopalvelujen sivulta <https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=c26ced2c-970d-4326-a03b-6bfb87a4e1f8>

Savonlinnan kaupunki on yhdessä lähialueen naapurikuntien kanssa valmistellut yhteistä lausuntoa, joka toimitetaan hallituksen jäsenille kokouksen oheismateriaaliksi.

Valmistelija	Kunnanjohtaja Minna Laurio
Esittelijä	Kunnanjohtaja Minna Laurio
Päätösehdotus	Enonkosken kunnanhallitus päättää antaa seuraavan oman lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskeva lainsäädännöksi. TE-palvelut on tarkoitus siirtää kuntien vastuulle vuoden 2024 aikana. Uudistuksen tavoitteena on palvelurakenne, joka tavoitteena on edistää työntekijöiden nopeaa työllistymistä ja lisätä työ- ja elinkeinopalvelujen tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta. Lakiesityksen tavoite, työllisyyden edistäminen, on itsessään kannatettava, samoin tavoite, että laki mahdollistaisi joustavat ja asiakaslähtöiset lähipalvelut. Tavoite, että kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla, palvelut tukevat nopeamman työllistymisen tavoitetta on sinänsä kannatettava. Enonkosken kunta tuo huolenaan lakiuudistuksesta esille, että kun

työllisyyspalvelut siirrettään kunnalle tai useammasta kunnasta muodostuvalle yhteistoiminta-alueelle, tulisi työvoimapohjan olla vähintään 20 000 henkilöä. Teoreettisesti laskennallinen työvoimapohja ei tue mitenkään luonnollisia työssäkäyntialueita – erityisesti harvaan asutuilla alueilla. Järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla tai työssäkäyntialueelle perustettavalla luonnollisella yhteistoiminta-alueella. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa. Työllisyysalueen tulee muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue, koska luontaisilla yhteistyöalueilla tunnetaan parhaiten alueen elinkeinorakenne sekä paikalliset työvoima- ja osaamistarpeet. Keinotekoinen rajausta estää rakentamasta järkevää kokonaisuutta, jolla luoda mahdollisuus elinkeino-, koulutus- ja työllisyyspalveluiden tiiviimmälle yhteensovittamiselle. Lakiuudistuksen tarkoituksena on tehdä kuntia kannustava työllistämisen malli, yksinkertaistaen, että mitä vähemmän työttömiä, sitä vähemmän kunnan tulee työllisyyspalveluja rahoittaa ja myös toisinpäin. On huomioitava, että pienessä kunnassa on yleensä yksityisyrityksiä tai pieniä yrityksiä, jonka mahdollisuudet työllistää ovat rajalliset tai työpaikat voivat sijaita pitkien etäisyyksien ja puuttuvien julkisen liikenteen päässä toisessa kunnassa. Yritysten mahdollisuudet työllistää ovat riippuvaisia taloudellisista suhdanteista, joihin kunnalla on äärimmäisen rajalliset resurssit mahdollisuus vaikuttaa. Tällä on suora vaikutus kuntien verotulokertymään. Uudessa mallista työllisyyspalvelut voivat olla pienille kunnille selkeä taloudellinen riski. Erityisesti kunnille riski syntyy pitkään työttömänä olevien kohdalla, joilla saattaa olla myös sellaisia työllistymisen esteitä, jotka vaativat ensisijaisesti sosiaali- ja terveyspalveluita ja jossa työnhakija ei todellisuudessa ole edes työkykyinen terveydellisten tai sosiaalisten syiden vuoksi. Tavoitteenasettelussa on perusteltua huomioida vaikeammin työllistettävät ja heidän työllistymisensä edistäminen. Kuntien rahoitusjärjestelmää tulee muuttaa em. tilanteissa, mikäli kunnat joutuvat epätasa-arvoiseen asemaan toisiinsa nähden.

Päätös

Esitys hyväksyttiin.